

Zajedno protiv širenja mržnje na internetu

Lokalne zajednice sigurne zajednice

Facebook:

<https://m.facebook.com/Zajedno-protiv-mr%C5%BEnje-na-internetu-835876269849708/>

E - mail:

helcomm@teol.net

Telefon:

+387(0)55/210-851

HELSINKI
COMMITTEE FOR
HUMAN RIGHTS
IN REPUBLIKA SRPSKA

Naslov:

Zajedno protiv širenja mržnje na internetu-lokalne zajednice sigurne zajednice

Autori:

Uma Jasenčević

Isak Izić

Izdavač:

Helsinški odbor za ljudska prava u Republici Srpskoj

Štamparija:

Mojić d.o.o.

Tiraž:800

Ova publikacija objavljena je u okviru projekta "Podrška pravosuđu u Bosni i Hercegovini- Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa", kojeg provodi Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine.

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

Izradu ove publikacije podržale su Ambasade Švicarske i Kraljevine Norveške u Bosni i Hercegovini. Sadržaj ove publikacije, kao i nalazi prikazani u njoj, ne odražavaju nužno stavove Vlade Švicarske i Kraljevine Norveške, niti Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

UVOD

Brošura ima za cilj informisati mlade o štetnosti širenja sadržaja motivisanih mržnjom i ostalih oblika zloupotrebe interneta. Pored osnovnih informacija o tome šta govor mržnje predstavlja, koji su oblici zloupotrebe internet prostora, čitatelji će dobiti i informaciju kome i na koji način mogu prijaviti govor mržnje na internetu.

U skladu sa rastom značaja interneta kao sredstva komunikacije i interakcije svih dijelova društva, tokom nekoliko posljednjih godina rapidno je povećan broj sadržaja, koji su obojeni mržnjom prema pripadnicima različitih etničkih i vjerskih zajednica, te pripadnicima seksualnih i rodnih manjina.

Širenje nacionalne i vjerske mržnje, prijetnje smrću, krađa identiteta, pribavljanje i distribucija dječje pornografije, predstavljaju samo neka od krivičnih djela počinjena pomoću računara. Imajući u vidu brzinu kojom se razvijaju informacione tehnologije ovaj problem dobija značajnu težinu na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou. U međunarodnim dokumentima, posvećenim poštovanju ljudskih prava i sloboda, istaknuta je potreba sprečavanja govora mržnje, jer ovakav način izražavanja podstiče ili opravdava diskriminaciju na osnovu etničke, rasne, spolne ili neke druge razlike.

Uspostavljena saradnja aktera (tužilaštava, policije, lokalnih vlasti, medija, organizacija građanskog društva) u četiri regije u BiH (Bijeljina, Tuzla, Sarajevo, Istočno Sarajevo), koji će zajedno raditi na prevenciji govora mržnje i drugih oblika kriminala na internetu, pokrenuće dijalog o potrebama efikasnog djelovanja, kako bi se spriječile zloupotrebe ovog prostora. Konkretno mjere za prepoznavanje i prijavu govora mržnje na internetu, koje će biti kreirane i testirane tokom trajanja projekta, doprinijeće povećanju efikasnosti u prevenciji kriminaliteta, smanjenju krivičnih djela počinjenih iz mržnje, te promociji sigurnosti u lokalnim zajednicama.

ŠTA JE GOVOR MRŽNJE??

GOVOR MRŽNJE je usmeni ili pisani govor koji se svodi na javno izazivanje ili prouzrokovanje mržnje prema određenoj skupini (ili pojedinoj osobi) zbog nekog njezinog određenja u svrhu stvaranja netrpeljivosti, razdora, diskriminacije i nasilja i/ili raspaljivanje već postojeće mržnje s time što se ona kroz javni govor mržnje razvija, jača i produbljuje.

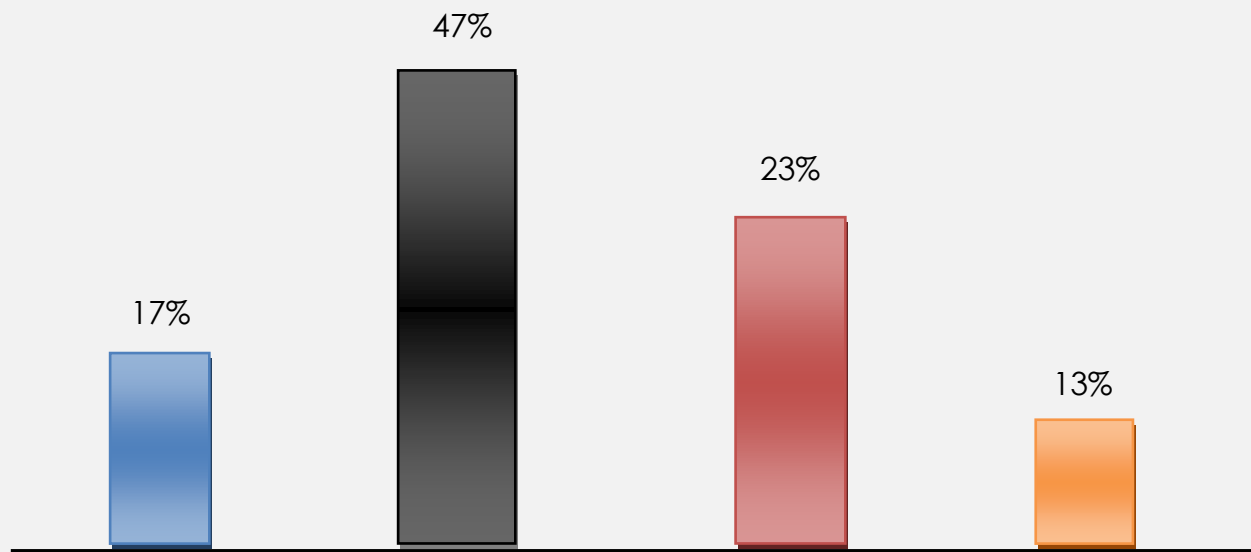
Učestalo korištenje računara za izvršenje različitih krivičnih djela, uslovalo je prilagođavanje postojećeg zakonskog okvira, kako bi se državnim organima omogućilo pravovremeno i efikasno reagovanje na sve češće zloupotrebe interneta. U težnji da odgovore na izazove modernog društva, mnoge države su u postojeće zakonske okvire uvele niz novih pojmova, koji su do tada bili nepoznati sistemu nacionalnog prava. Definicije pojmova, kao što su: računar, računarski sistem, računarski podaci, uglavnom su dodate u postojeće nacionalne krivične zakone, dok su u nekim slučajevima doneseni posebni zakoni koji se odnose na ovu oblast. Na inicijativu Tužilaštva BiH 2010. godine bila je formirana radna grupa za borbu protiv visokotehnološkog kriminala u čijem radu su učestvovali predstavnici policije, te predstavnici nadležnih ministarstva i agencija čije djelovanje ima dodira sa savremenim sredstvima komunikacije. Članovi ove Radne grupe konstatovali su da je zloupotreba interneta veoma rasprostranjena, te da BiH nema odgovarajuće zakonske, kadrovske i tehničke kapacitete za efikasnu borbu protiv ove vrste kriminala.

Stalna politička kriza i postojeća retorika u javnom diskursu predstavljaju pogodno tlo za razvoj i jačanje ekstremnih ideologija, koje se uglavnom ispoljavaju kroz netrpeljivost prema pripadnicima drugih zajednica. Iako je rat završen prije 17 godina, čini se da BiH još uvijek nema adekvatan odgovor na jačanje ekstremnih grupa, čiji se radikalni stavovi uglavnom bazirani na vjerskoj i nacionalnoj osnovi. Djelovanje ovih grupa najvidljivije je na Internetu jer ovaj prostor karakteriše neformalnost i veći stepen interakcije u odnosu na druga sredstva informisanja. Internet svojim korisnicima pruža mogućnost za sticanje novih znanja, slobodu u kreiranju različitih sadržaja, kao i učešće na društvenim mrežama i forumima. U skladu sa rastom korisnika interneta u BiH, porastao je broj sadržaja kojim se, putem ove globalne mreže, širi mržnja i podstiče nasilje prema svemu što je drugačije. Sadržaji, koji se po navedenoj definiciji mogu smatrati govorom mržnje, uglavnom se nalaze u sastavu komentara na pojedine tekstove, koji se plasiraju putem interneta. Osim toga, veliki broj ovih sadržaja

plasira se i putem Internet servisa – foruma i blogova. Korisnici, koji postavljaju komentare na forumima, društvenim mrežama, portalima, online izdanjima štampanih medija, putem kojih se širi govor mržnje, uglavnom su osobe starosti između 15 i 25 godina. To se može zaključiti na osnovu „korisničkih imena“, koji u većini slučajeva sadrže i podatke o godištu korisnika. Na osnovu njihovih diskusija na portalima, društvenim mrežama i interaktivnim servisima, može se konstatovati da plasirane sadržaje i komentare karakteriše nepoznavanje pravopisnih pravila, opšte kulture, kao i jednostrane verzije pojedinih istorijskih događaja i utvrđenih istorijskih činjenica.

NAJČEŠĆI RAZLOZI ISPOLJAVANJA MRŽNJE NA INTERNETU

- Politička pripadnost
- Nacionalna pripadnost
- Seksualna orijentacija
- Društveni status

Istraživanje sproveo Helsinški odbor za ljudska prava u RS

ŠTA ŽELIMO POSTIĆI

Svrha projekta je da se, kroz saradnju institucija sistema i civilnog društva, preventivno djeluje na zloupotrebe i pogrešno korištenje Internet prostora, te poveća sigurnost njegovih korisnika naročito populacije mladih u Bosni i Hercegovini.

ŠTA PREDUZETI?

- ❖ Povećati kapacitete pripadnika policije i omladinskih organizacija u četiri regije u Bosni i Hercegovini da prepoznaju, dokumentuju i postupaju po pojavama govora mržnje i drugih oblika sajber kriminala;
- ❖ Povećati informisanost srednjoškolaca o posljedicama širenja govora mržnje na internetu i drugim oblicima sajber kriminala;
- ❖ Kreirati, testirati i promovisati mehanizme za prijavu pojava govora mržnje na internetu i drugih oblika sajber kriminala;
- ❖ Uspostaviti neformalnu mrežu aktera, koji će zajedno djelovati na prevenciji govora mržnje na internetu i drugih oblika sajber kriminala;

Konkretne mjere za prepoznavanje i prijavu govora mržnje na internetu, koje će biti kreirane i testirane tokom trajanja projekta, doprinijeće povećanju efikasnosti u prevenciji kriminaliteta, smanjenju krivičnih djela počinjenih iz mržnje, te promociji sigurnosti u lokalnim zajednicama.

Krivična djela motivisana mržnjom imaju stalnu tendenciju rasta, pa samim tim predstavljaju potencijalne izvora za različite vrste sukoba i eskalaciju nasilja. Kako se počinioci ovih krivičnih djela često poistovjećuju sa cjelokupnom zajednicom, neophodna je efikasna reakcija nadležnih organa, kako bi se smanjile mogućnosti njihovog rasta. Ukoliko izostane pravovremena reakcija na širenje mržnje i različite vrste zloupotrebe interneta, počinioci krivičnih djela mogu biti podstaknuti da čine ista ili slična djela i dalje, jer prethodno nisu bili adekvatno sankcionisani. Realizacija predviđenih obuka za predstavnike policije iz četiri regije u BiH unaprijediće njihove kapaciteta za prepoznavanje različitih vrsta zloupotreba interneta, prikupljanje potrebnih dokaza, dokumentovanje.

Kome se možete obratiti:

- Policiji
- Nevladinim organizacijama
- Ombudsmenu
- Pravosudnim organima
- Medijima

PRIJAVI GOVOR MRŽNJE!

INFO CENTRI

Asocijacija demokratskih inicijativa

Zmaja od Bosne 8

71 000 Sarajevo

033 262 415

E-mail: snjezana@adi.org.ba

Web: adi.org.ba

Helsinški odbor za ljudska prava

u Republici Srpskoj

Nikole Tesle 2

76300 Bijeljina

055 210 851

E-mail: helcomm@teol.net

Web: www.helcommrs.org

